

Samferdselsdepartementet

Vår ref.:
BJDeres ref.:
[Navn]Dato:
29. november 2024

Innspill til regjeringens arbeid med stortingsmelding om droner og ny luftmobilitet

Tekna er fagforeningen for 112 000 naturvitere, teknologer og studenter. Våre medlemmer har høyere utdanning og representerer viktige kunnskapsmiljøer i Norge.

Det brukes nå droner i økende grad innen en rekke samfunnsområder. Krigen mellom Russland og Ukraina har i tillegg bidratt til at samarbeid om utvikling, produksjon og bruk av droner med forsvaret har fått økt betydning.

Droner brukes til å frakte legemidler og biologisk prøvemateriale, til å inspisere kraftledninger, veier, broer, togskinner og bygg – alt som er nødvendig for å holde samfunnet i gang. Kritisk infrastruktur på land og installasjoner til havs blir kartlagt og overvåket av droner.

Vi har valgt å fokusere høringsinnspillet vårt på to saker som er spesielt aktuelle nå og som vi ber regjeringen finne løsninger på i den kommende stortingsmeldingen. Saken om å sikre de nye droneoperatørlinjene har blitt aktualisert ved planer om budsjettkutt i flere fylker. Tekna foreslår at disse utdanningene gjøres om til landslinjer for sikre en mer stabil finansiering og utviklingsmuligheter. Saken om innkjøpsrutiner i forsvaret er aktualisert av sikkerhetssituasjonen og signaler fra både industrien og forsvaret selv om at Norge henger etter når det gjelder innkjøp av ny droneteknologi på grunn av et stivbeint regelverk.

Innkjøpsrutinene i forsvaret i utakt med den raske utviklingen av droner

Krigen mellom Russland og Ukraina har vist en rask utvikling i kreativ bruk av eksisterende kommersielle droner. Det utvikles også nye droner i raskt tempo. Det norske forsvaret har innkjøpsrutiner som ikke tillater raske innkjøpsprosesser. Forsvaret har ikke delegert innkjøpsmyndighet som er egnet

til å utnytte de mulighetene som ny droneteknologi gir. Det norske forsvaret henger etter andre lands forsvar når det gjelder å kjøpe inn og bruke ny droneteknologi.

Tekna ber regjeringen i meldingen drøfte hvordan forsvarets myndighet til å gjøre innkjøp av droner med ny teknologi dekker forsvarets behov.

Droneoperatørutdanningen må forsterkes, ikke bygges ned

I forbindelse med Stortingets behandling av statsbudsjettet høsten 2024, foreslo Tekna at dronefag på videregående skole bør omgjøres til landslinjer. Bakgrunnen for dette innspillet var kuttforslag i Buskerud fylkeskommune hvor den nyopprettede dronelinen ble foreslått nedlagt. Tekna mener at det er uheldig at Buskerud fylkeskommune har vurdert å kutte den nye fagutdanningen som droneoperatør, og den kommende stortingsmeldingen om droner og ny luftmobilitet må vurdere hvordan droneliner på videregående skoler kan bidra til å utdanne operatører til dronenæringen og forsvaret i Norge.

Det pågår nå en revisjon av læreplanen for droneoperatørlinjen slik at flere lærebedrifter kan oppfylle kravene til å ta imot elever. Forsvaret planlegger fra sommeren 2025 også å ta imot lærlinger.

For forsvarets del er det viktig å rekruttere droneoperatører fra dronelinjene med dypere kunnskap og som kan gjøre endringer i hardware og software ved behov i en skarp situasjon. Situasjonen i Ukraina viser hvor viktig det er å ha droneoperatører som har kunnskap til å improvisere i bruken av droner.

Tekna ber regjeringen i arbeidet med meldingen vurdere å omgjøre VG2 og VG3 Drone til landslinjer for å utvikle droneoperatør og -pilotutdanningen. Dette vil gjøre opplæringen mer robust og mindre utsatt for lokale og regionale svingninger i søkertall, og gi næringen tilgang på etterspurt kompetanse.

Med vennlig hilsen

Line Henriette Holten
Generalsekretær